

BLUFBOEK

058

HEINRICH BOLL
Groepsfoto
met dame

1971

Honderd hoogtepunten uit de moderne literatuur. Voor in uw boekenkast, op recepties en bij vrienden.

In de roman *Gruppenbild mit Dame (Groepsfoto met dame)* verhaalt de Duitse schrijver Heinrich Böll (1917-1985) de lotgevalen van een vrouw die in de jaren zeventig van de vorige eeuw eind de veertig was. Leni Pfeiffer draagt de littekens van de Duitse geschiedenis tussen de jaren 1922 en 1970. De auteur verzamelt, in een soort gewild-nuchtere notarisstijl, de belevenissen van de vrouw tijdens de luchtaanvallen op Keulen in de Tweede Wereldoorlog, de verovering van de stad door de Amerikanen, het einde van de oorlog en de daaropvolgende repressie.

Leni is een gewone volkswrouw met een groot hart en veel gezond verstand. Van het uitbreken van

de oorlog zal ze, doordat haar familie op goede voet staat met de nazi's, weinig last ondervinden, maar gedurende de oorlogsjaren zal het noodlot haar niet sparen. Haar huwelijk mislukt, en op de koop toe wordt haar echtgenoot als verrader terechtgesteld. Aan het einde van de oorlog is Leni moreel gekraakt en materieel berooid. Ze kan zich in leven houden als bloemenvlechtster en begint een affaire met een Russische krijgsgevangene, Boris Koltowski. Een kind uit die relatie wordt geboren in een grafkelder tijdens een bombardement van de geallieerden. Boris wordt krijgsgevangene van die geallieerden en komt als dwangarbeider om in een Franse mijn. Na de oorlog vindt Leni steun bij de Turkse gastarbeider Mehmet. Voor haar omgeving van weldenkende Duitsers blijft Leni 'de blonde sovjet-hoer' over wie weinig goeds te vertellen valt. In het oeuvre van Böll neemt de vrouw een centrale plaats in. Hij

beschrijft hoe zij het eigenlijke slachtoffer is van de geschiedenis. De naam Leni verwijst naar de bijbelse Maria Magdalena, de zondares voor wie Jezus van Nazareth het opnam tegen de hypocriete schriftgeleerden. Heinrich Böll noemde zichzelf graag een katholieke Duitser, hoewel hij zijn leven lang (ook na zijn Nobelprijs) manifest weigerde de in Duitsland verplichte kerkbelasting te betalen. Hij heeft ook nooit nagelaten een aantal zich christelijk noemende Duitse politici op de korrel te nemen. Böll stelde vast dat de naziretoriek de Duitse taal had besmet en dat de Duitse samenleving zeer weinig had geleerd uit het onheil dat het nazisme had aangericht. De schrijver kon dan ook begrip opbrengen voor de beweegredenen van radicale groepen zoals Baader-Meinhoff in de jaren zeventig. Het Duitse establishment nam Böll dat zeer kwalijk. De auteur achtte de sensatiekrant *Bild* verantwoordelijk voor

het aanzetten tot lynchjustitie. Daarover gaat een ander bekend boek van hem, dat drie jaar na *Gruppenbild* verscheen en waarin alweer een vrouw het slachtoffer wordt van een verblinde samenleving: *Die verlorene Ehre der Katharina Blum*. Beide werken werden verfilmd. De rol van Leni in de prent van Aleksandar Petrovic naar *Gruppenbild mit Dame* werd overtuigend vertolkt door Romy Schneider, maar de film kreeg geen al te beste kritieken. De publicatie van de roman in 1971 daarentegen overtuigde de Zweedse Academie om Heinrich Böll het jaar daarop de Nobelprijs Literatuur toe te kennen. (Marcel van Nieuwenborgh)

ONLINE
www.standaard.be/blufboek

Watou 2007

© Eric de Mildt

Met 'Tussen twee geluiden' - de echo van een knal uit de trechter en die van een plof in de kist - situeert Gerrit Komrij de levensloop van een niet duidelijk gedefiniëerde koning. Dit is geen liefelijk gedicht, maar poëzie doordrenkt met sarcasme. Je stelt je lezend makkelijk die ontvolkte troonzaal voor en bijna vanzelfsprekend

breng je dit gedicht in verband met de 99 foto's van schilderijen met een koning als thema die de Italiaan Diego Perrone met zijn computer vervormde. Resultaat: 'Les 100 rois qui rient'.

Sta je oog in oog met Komrij's gedicht - in de vorm van een gestileerd tweeluik op de vensterbank - en zie je de 'koninklijke fo-

to's' verspreid over de wanden van een achttiende-eeuwse woonkamer, dan kost het je heel wat moeite om een pijnlijke lach te onderdrukken.

Curator Gwy Mandelinck bespreekt elke week een gedicht en een beeldend werk van de Poëziezomer van Watou.

TUSSEN TWEE GELUIDEN
GERRIT KOMRIJ

de foetus die met een knal uit de trechter schiet wordt snel een gevorkte koker waarna een vadsig en harig gezwel -

het takelt zich op een troon en kakelt en loeit en briest - tot de koningszaal ontvolkt is terwijl het gewicht verliest

het ijlt naar de horizon voortgedreven door etter en gist - het waant zich een wonderpilot en ploft regelrecht in zijn kist

Uit: Het liegend konijn.
Van Halewijnck/Meulenhoff,
jaargang 5 nummer 1, 2007.

WATOU 2007: DRIE EURO KORTING !

Dankzij De Standaard en KBC betaalt u in ruil voor deze bon aan de kassa van De Poëziezomer 6 i.p.v. 9 euro voor uw toegang. De 27ste editie van Watou loopt van 1 juli tot en met 9 september, telkens van 14 tot 19 uur (11 tot 19 uur op zon- en feestdagen). Alle info vindt u op www.poeziezomerswatou.be.

PARTNERS VAN DE POEZIEZOMER

Bank & Verzekering
De Standaard